

NÉPAKARAT

A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja
Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség
516 East 6th Street, New York, N. Y.

Megjelen minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Égész évre \$2.00
Fél évre 1.00
Negyed évre 0.50
Európa 12 korona.
Egyes szám ára 2 cent.

A Munk. Bet. Szöv. hivatalos közlönye.

Szerkesztővel értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America

516 East 6th Street, New York, N. Y.

ARNOLD GONDA NATIONAL SECRETARY.

A. WALDMAN NATIONAL TREASURER.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.

SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Friday, February 7, 1908

TARLOZÁS.

TE MONDÁD!

Az alábbi szemelvények egy magyar nyelvű papi lapból valók; nem tudni, az alkoholizmet ismeretes hatása alatt, vagy más okból-e, de bizonyos, hogy a pittsburgi csuha főtisztelendő tulajdonosa által szerkesztett lap igazmondási rohamokban szenved és vall — mintha csak gyóntatnák.

Vallja pedig a következőket:
"Ugy beette már népünk közé magát a korrupció, hogy az tényleg nem tudja, kinek liggjen.

Se papjaink mindenikében nem bizhat, sem újságai mindenikében nem lehet, sem pedig azokra nem építhet feltétlenül, a kik neki néha itt vezérként szerepeltek, vagy szerepelnek.

Csak a biznits, csak az üzlet, csak a pénz! Ez itt minden! Ha ez van, minden van, ha pedig ez nincs, akkor se hit, se becsület, se szeretet."

Te mondád, Kálmán pap! Hát nem váltig állítottuk mi is, hogy nektek csak "biznits" a papi job, csak üzlet a hazafiság, csak galád üzlemlék leple a ti újságok.

"Mert még a hazafiság is csak akkor létezik itt, ha pénzt, vagy legalább is rakétaszéri dícsőséget lehet abból szerezni.

Vallásosság?... Jobb erről hallgatni. Lát-szólag ez terem ugyan nagy dolgokat Amerikában, ámde annál szomorubb és sötétebb annak a belső tartalma itt."

"Lát-szólag terem" ugyan nagy dolgokat a vallás?

Vajjon ki keltette ezt a látszatot? Ezt a hazug képzelget? Nem azok, a kik egyszerűen mind azzal a szomorú és sötét belső tartalommal töltötték el a vallásosságot? S nem azok, a kik a vallásosság "sötét és szomorú" mestersege végzésénél a hazafisággal segédkeztek, mindkettő szolgáltatába hajtván, mindkettő érdekében prostitválván a magyar polgári sajtót. Az amerikai magyar polgárság gyönyörű szövetségesszakra talált a hazafiság és vallásosság üzereiben a munkásság butításánál: narkotizálásánál és ily állapotban való kifosztásánál.

Nagyon előékenyen siet segítségünkre Kálmán pap, mikor "hivatalos tevékenységben" mutatja be kollégáit, mondván:

"...Egy-egy keresztelés, temetés, vagy esketés miatt egynemely magyar lelkész valóságos versenytartást végez.

S e miatt a nép nem is annyira azért kereszteltet ma már, mert az neki hitbeli meggyőződése, de az ő temetése, esketése, meg kereszteléséhez, csakis azért hívja meg ma már ezt vagy amazt a magyar lelkészt, mert az ebből neki ezután nagy újságbeli reklámot csinál."

Lám-lám, mire jó a papoknak az újság. Persze, hogy reklám-csinálásra. Hát ezt maga eddig nem tudta, tisztelendő atyám?

A koncert való ezt az undok marakodást, melyet, ha kis szatócok között suvicszárulásért folyik, egy kultúrországban "tisztességtelen verseny" címén megbüntetnek, a nagy papok a lelkiüdv nevű árucikk körül mily szabadon folytathatnak, bizonyítják Kálmán ur követ-

"...Az asszony még terhes, még meg sem szülte szíve magzatját, de a pap már hetek óta látogatást tesz nála, mert a leendő keresztelést az így akarja magának biztosítani. A beteg pedig a boldog felgyógyulást reméli, de a be-következő halált már előre sejtő, vagy tudó pap, már hetekkel előbb viziteltet nála, nehogy majd ha az meghal, hát azt a rokonság más pappal temettesse el."

Sokkal elkeseredettebb Kálmán hangja, hogysem az igazság bajnokát lássuk benne és ne a csalódott üzletembert, a kinek a "lelkiüdv" nem jól hoz a konyhára.

De ezek a leleplezések mégis becsesek és becses a következtetés, melyet azokhoz fűz, mi-dőn mondja:

"Szóval: csak a komédiásság itt a mi ambi-ciónk, nem pedig a komoly munka, a komoly alkotás és ezért reménytelen Amerikában a ma-gyarság helyzete."

Csakugyan reménytelen a hazafias és vallás-ságosság helyzete Amerikában. Csak egy remény, egy kilátás, egy mentés van: a szocializmus.

Csupán a szocialista magyarság helyzete re-ményteljes.

BEKÜLDETETT. KÖVETÉSRE MÉLTÓ PÉLDA.

Üntudatos embernek szakítani kell a mostani társadalom minden ösdióságával, de nem elég, hogy ezt tanítsuk, hanem első sorban magunknak kell ezt gyakorolni is, mert ez a leg-alkalmasabb eszköz elveink terjesztésére. Két elvtársunk: Perl Miksa és Kornstein Rózsika is azok közé tartoznak, kik elveiket követik is, eljegyzésükön a szokások pap helyett elvtársaink közöttöltötték fel a vendéget és a hely-lyett, hogy a papzsákot duzzasztottuk volna, a szokásos adományokat a "Népakarat" részé-re összegyűjtöttük. Így a kellemes a ház-rossal összeegyeztetve meg lett az az ered-mény, hogy egy indifferens, de másképp szabad-gondolkodó egyén szervezetünkhez mindjárt csatlakozott, két másik pedig megígérte, hogy elveinket tanulmányozni fogják és helyiségün-ket felkeresik.

Sonnenfeld Ferenc.

A TÖKE BÜNE.

500.000 ember hal meg évenként az Egyesült Államokban hiányos orvosi kezelés miatt.

BŐSÉG ALDOZATAI.

New Yorkban és vidékén 4 nagy és 10 ki-sebb bankot bezártak.

A chicagói Tribün, a munkanélküliklel ut-cát separtet és minden napi munkáért 3 napon át ad enni a munkásoknak mi belekülvé vagy 40-50 centbe. Tekintve, hogy az utcáseprő 2,50 dollárt kap egy napra, tehát a tiszta has-zson 2-2.10 dollár naponta.

A new yorki jótékonyági egyesületnek si-került kieszközölni a várostól, hogy egy napi kőtörésért adnak ételmelet és lakást, de csak egy napra.

Az éhséghez szegődött most a hideg is, meg-jelent, hogy észretérítse a proletárok ezreit, de míg észretérnek százával szedi ártatlan ál-do-zatait.

"SZABAD ISKOLA" NEWARKON, N. J.

Az I. W. W., L. U. No. 24, Br. 2 (a newarki magyar vas és fémmunkások csoportja) "Sza-bad Iskola"-ja 1908 febr. hó 15-én a következő folytatolagos előadásokat nyitja meg:

I. Algebra (betűszámítás):

Előadó: Róna Dezső szaktárs.

A) Bevezetés az algebra. a) A betűk je-lentése; b) Betűszámítási jelek; c) A számok eredete.

B) A számolási műveletek egész számokkal. a) Összeadás, b) Kivonás, c) Szorzás, d) Osz-tás, e) Hatványozás, f) Gyökfejtés, g) Sorszámolás.

C) A viszonyított egész számok. a) Az el-lenkező számok, b) A tágított számok.

II. Műszaki-rajzok szerkesztése és gyakorlati géptan.

Előadó: Antal János szaktárs.

A) Különléle görbe vonalak szerkesztése. a) Az evolutor, b) A csigayonal, c) A ciklois.

B) Gépszervezés. a) Gépalakítások. b) Közösleges homlokteretek, c) Fogas kerek-ek, d) Csigakerek, e) Kupkerek stb. szerkesz-tése.

A tanítás teljesen díjmentes, a mi lehetővé teszi minden vas- és fémmunkásnak, ki érzi a fentiek nemtudásának hátrányait, hogy a tan-órákon résztvehesen.

Jelentkezni lehet minden péntek este a szá-máni órán (20 West St., Hotel Playceky). Newarki munkatársai! Saját és családai-tok érdeke követeli, hogy tanuljatok. Mi nem kérünk jövedelmeket, csak azt, hogy pontosan és szorgalmasan jelenjétek meg az előadási órákon.

Szaktársak! Itt a tanulási alkalma! El ne mulasszátok!
Az I. W. W., L. U. No. 24, Br. 2 "Szabad Iskola"-ja.

NEPAKARAT

Egyről-másról.

(Folytatás az első oldalról.)

Radcliffe-et; T. C. Baker deputy sheriffet; J. C. Porter munka-szuperintendenst, valamint Charles Crawford és Drinkard foremen-eket. A vád peonage elkövetésére való összeesküvés-ről szólt. Az említett társaságot \$1200 bírság-ra ítélték, mely összeget az meg is fizette azon feltétel alatt, hogy két foremen-jét, Crawfordot és Drinkardot, a törvényszék futni engedje. Boldog ország, melyben kriminális perekben a büntetőtörvényszékkel alkudozni is lehet! — bár a törvényszéknek is van magához való esze, mert akárki fiával azért az sem csinál "bargain"-t. Azoknak a szörnyűségeknek hoz-szún láncolata, melyek a kriminális per folyá-mán, mint való tények meg lettek állapítva, csak újabb adatokat képeznek a peonage nevű rabszolgaság zsarnokságának bizonyítására. Ezek a peonok nehezen dolgozó, becsületes napszámok voltak, kik soha semmiféle tör-vényt sem bántottak meg, s kik csak azért ke-rültek rabszolgaságba, mert munkát kerestek s ezen a révén a trustok henchmen-jeinek kar-mai közé jutottak. Mint annyi más ezrei a gyanutlan munkásoknak, egy new yorki "mun-kaközvetítő ügynökség" prédájává lettek, mely ügynökség jó fizetés és jó bánásmód ígértevel iecsalta őket North Carolina-be, hol a valódi, hamisítatlan rabszolgaság, ezen rablőintéz-ménynek minden szörnyűségével és iszonya-tosságával várt e szegény emberekre. A South and Western Railroad-ot, mely a Thomas F. Ryan Seaboard Air Line-jának egyik ágát ké-pezi, s mely Mariontól, N. Car., Johnson City-ig, Tenn., fut, rabszolgá-munkával építik. Tho-mas F. Ryan-nek ez a rabszolgaság nem egye-csüli büne. Szörnyen vallásos azért ő kelme és féli az istent, kinek dicsőségére Richmondban, Va., olyan remek templomot építtetett, mely-nek aligha van párja Amerikában. Ezeknek a szegény peonoknak gyötrelmetjes munkájá-ból került ki annak a templomnak az ára. És mikor e szegény peonok megérkeztek North Carolina-be az istenfő Ryan urnak vasutat építeni s megtudták, hogy milyen hóhéri ke-zekbe kerültek, szökni akartak rögtön; de az egyik foreman, Crawford, így szólt hozzájuk: "Assátok azt az alagutat, mert ha nem teszitek, a "flogger", a korbácsoló után küldök!" De a szegény emberek tiltakoztak az ellen, hogy őket olyan munkára kényszerítsék, a mely-nekről ők most hallanak először és a melyen-ek nek nem vállalkoztak. Crawford foreman azon-ban öszvéren ütötte célra emelte sréttel töltött puskáját s rájuk parancsolt: "Induljatok abba az alagutba és vége legyen a nyelvelés-nek!" A munkások, nehogy a sréteket szőró lövas kárt tegyen bennük, vagy talán épen ryomorékká tegye őket, bentek az alagutba. Másnap azonban néhányan sikerült megszök-ni a Wilkesbarre-ba, Pa., való William Burk vezetésével. Menekülésükben alig jutottak egy mérföldnyire, mikor hirtelen eljűk állt a felpuskázott T. C. Baker deputy sheriff. Az sem utolsó látvány, hogy az állam és megye rendőrije az erdőben ólalkodik, lesve egy ma-gántársaság menekülő munkásaira! Mintha az államnak vagy megyének valami köze lenne a munkaadó és munkás közötti civil-ügyhöz! No, de ne csépeljünk üres szalmát, ne hányjunk a falra borsót, ne vesztessünk ezek révén sok szót! Bakerre és gazdáira: a megyére és államra. Arról azonban már kell szólni, hogy ennek a Baker nevű rendőrnök nincs joga sen-ki letartóztatni "warrant" nélkül, ilyen nevű papírosa pedig nem volt; de az nem tett sem-mi. A töltött puskára való hivatkozással visz-szaparancsolták őket. A telepen aztán egy kunyhóba csukták őket 24 órára. A kunyhót fegyveres örk strázsáltak. Velük együtt a kunyhó-tömlőbe dobtak egy New Yorkba való munkást is, James Pappello-t, kit azonban előbb megkorbácsoltak. Ennek az embernek is csupán csak az volt a bűne, hogy menekülni akart. Másnap az egész társaságot a mezőkön keresztül, térdig érő mocsárban, a huszonkét mérföldnyire fekvő Marionba marsiroztatták lovas puskások fedezete alatt. És mintha ezen emberek gonosztevők lettek volna, nem pedig "szabad" polgárok, kihallgatás nélkül a megyei tömlőbe vetették őket 77 órai időtartamra. Mikor aztán Radcliffe polgármester elé kerül-tek, megtudták, hogy a polgárságnak e remek mestere 20-20 napra ítélte őket a "chain gang"-be, vagyis a láncravert rabok kényszer-munkát végző csapatába. Súlyos golyókkal el-látott láncokat forrasztottak lábaikra, nehogy szökjenek s aztán kihajították őket köveket ap-rítani. És ezek az emberek "szabad amerikai polgárok" voltak, kik semmiféle törvény ellen nem vétettek semmit!

De nem folytatjuk tovább. Majd alkalomad-tán szólunk a munkásnép gazdasági rabszolgá-ságáról, valamint arról a fizikai rabszolgaság-ról is, melyet az Egyesült Államok kormányja, az alkotmány ellenére, megtűr a Spanyolor-szágtól elszedett szigeteken. Most csak ne-hány szót még; Mi nem panaszkodunk; sőt el-lenkezőleg, azt hisszük, hogy az amerikai mun-kásnép megérdemli sorsát. Megérdemli sorsát azért, mert hatalmában van gazdasági és poli-tikai alakartat érvényesíteni; de nem teszi.

Weltner Ákos.

TÁRCA.

BÁLINT KOCSIS FIA.

Irta Ady Endre.

I.

Az ifju Halál bejött a faluba s torkukon ragadta a gyermekeket, a kik ártatlanok voltak. Az ifju Halál nem bánta s volt olyan nap, hogy négy-öt kis koporsót kellett el-ásni. Apró, vidám parasztocskák, egy évesek és tíz évesek egyformán bujtak a sirba. Le-het, hogy jól tették, mert ritkán tartogat va-lami jót az élet az ilyeneknek. Am a falu-ban udvarház is volt s az udvarházban is voltak gyermekek. Két halvány, egyelőre kedves, jó, uri csemete. Ezekre vigyázni kel-lett s már tervezték, hogy elviszik őket a falu-ból. Egyelőre nagy tilalom adatott ki, hogy falusi gyermek ne közeljék a kastélyhoz. A két urfiának, öt és hét éveseknek, nem volt sza-bad kimozdulniok a szobákból. Még a parkba se mehettek, mert a park a cselédudvarral ha-tároskodott. Ott cselédek éltek, tehát sok gyermekü emberek. Ezeknek megmondta az ispán, hogy ha valamelyik gyermek a torkát fájlalja, azonnal jelentsék. Ha eltitkolnák, eb-ből elcsapatás és még nagyobb baj is támad-hat. A cselédudvaron tehát meg volt a félelem s a nyomorult cseléd-emberek majdnem gyü-lölték kis kölykeiket, ha a veszedelmet elgon-dolták.

Bálintnak, a parádés kocsinak két fia volt. Olyan halványak, uri színűek, épen úgy öt és hét évesek, mint az urfiak. Bálintot irigyelte az egész cselédudvar a két fiáért. Mert a Bá-lint két fiának szabad bejárattuk volt a kastély-udvarra és a parkba. Az urfiak úgy szerették a Bálint fiait, mintha testvéreik volnának. Mióta azonban az ifju Halál lakomázott a faluban, a Bálint fiait se jöhettek be a kastély-udvarra. Ha az urak kocsin mentek valamerre Bálinttal, vallatták a kocsiat:

— Nem lázások a fiuk, jó kedvűek, a torkuk hogy van?

Bálint, a kibén szintén sok előkelőség volt, nyugodtan válaszolt mindig. Általában a nyu-godtsága miatt volt tekintélye minden cselé-dek között.

— Kezét csokolom méltóságos asszony, ke-zét csokolom nagyságos ur. Kutjabajuk sincs a fiúknak, jó a torkuk, alig győz nekik az any-juk enni adni.

II.

Azonban egy hajnalon felébredtette Bálint-ot az asszonya. A kisebbik fiu arca piros volt, mint a paradicsom. Sirt, nyögött a gyer-mek, mellette a vackon nyugtalanul aludt a bátyja.

Bálintnak odaveszett, beleveszett abba a vackokba minden híres nyugalmá. Korán reg-gel kellett befognia s az urat egy közeli vá-roshoz vinni. Egész uton zavart volt, ügyetlen s annyi szidást kapott, mint máskor hat hétig sem. Nekivitte a kocsiat egy köoszlopnak, meg-bokrosította a lovakat.

Csak késő estére érkezett haza Bálint, s ak-or már a nagyobbik fiu is nyögött, a kisebb-ik pedig, a kedvesebbik, meg akart fullni.

Gyámoltalanul, szitkozódva beszélgetett az asszonyával Bálint. Megállapodtak, hogy szólni nem szabad, akármilyen lesz. Titkolni kell a dolgot, mert másképp csak rosszabb kerül ki belőle. Virasztanak az asszony sirt. Bálint csapdosta össze a lábait kinjában. A zsinoro-zott, magasszárú csizmák olyanokat szóltak, mint egy ágyu. A gyermekekkel pedig nem tudtak mit csinálni, forgatták őket, sarga cuk-rot, lekvárt, pálnjakát gyömöszték a szájukba. Egyszer csak kopogtak az ablakon, az ispán szólott be:

— Holnap csak kilenc órákor reggel fogj be a nagy kocsi. A méltóságos asszony viszi az urfiakat a vasúthoz. Elutazik velük, mivel egyre több a gyermeknyavalya a faluban.

III.

Reggel hét órákor Bálint látja, hogy a park-ból kimászik a két urfi. Jönnek a cseléd-ud-varra félénken, ravaszul. Bálint a tornácra áll-tott s nagyon megijedt. A nagyobbik urfi oda-szólt hozzá s mondta:

— Bálint, minket elvisznek és sokára jö-vünk vissza. És sajnáljuk a maga fiait, mert nagyon jó fiuk. Szeretnők látni őket, meg is csokolnók őket. Bálintot majdnem a hideg le-le ki s furcsákat gondolt az ő szörnyű, aggo-dalmas bánatában. De mindjárt rávált az ur-fiakra:

— Azonnal siessenek el, innen az urfiak mert még baj lesz. Hát nem tudják, hogy nem szabad idejenni?

Kilenc órákor vitte Bálint a méltóságos asz-szonyt s a két urfiat a vasúthoz. Titok maradt persze az urfiak merészsége.

S azután jött üres kocsihoz haza Bálint. A kisebbik fiu, a kedvesebbik, már halott volt. A nagyobbik pedig tüzet, sirt, hörgött. A Bá-lint asszonya jajveszékelt s Bálint is majdnem elordította magát.

De nem szabad az asszony előtt gyöngének lenni s kiült a tornácra Bálint. Rettenetes volt, miket érzett, de csak pipázott és kőhögött. S a mikor, mindent végigérezett és gondolt, a

mire ő szegény, egyszerű ember képes volt, mégis elhírta magát. Dühvel, valami nagy igazságos dühvel hördült fel.
— Megcsókolták volna az urfiak mindket-tőt, ha engedel, Hát miért nem engedtem, miért meneküljenek csak ők?
Bement a földes, rossz levegőjű szobába s akkor már az asszony a másik hoftra bo-rultan jajveszékelt.

ABLAK MELLETT.

Kicsi parasztablak néz a Balatonra. Az ab-lak megett öreg parasztságosny ül, két karjával rádól az ablakkarfára és rámered a Bala-tonra. A fekete víz tüzes hullámokat hány fel a mélységekből, a mikor felgyújtja a villám. Orkán nyargal az ablak előtt és nyöszörgő léptek repülnek a nyomában. Fekete bura alá bujt a világ és a gázszharang egyre dörög, néha fénykigyók hemperegnek rajta. Az öreg parasztságosny rámered a Balatonra és meg-kábulva hallgatja a tó zugását. Taraj-verejték fényeskedik a víz ábrázatán, nyugtalan teste görcsös vonalással felvágódik a magasba és visszazuhan a hőmpolygó sötétségbe.

Rekedt, duhaj dalok belemuzsikálnak az es-ti viharba. A korcsmából kibőg az ének, fiatal parasztok szilaj nótákat üvöltönek, aztán sze-lidebb lesz a dal, busongó férfihangokba befo-nódnak elcsukló asszonyi hangok, egy-egy ke-serű hang még kirikolt az énekből, de aztán elhal, a mikor rázeng a mennydörgős égbolt. Kivándorlók mulatnak és bucsuznak.

Az öreg parasztságosny átkarolja az ablak-karfát. Innen messziről, a kicsi balatonmellet-ti faluból, előretart karokkal ölelgeti a ten-gert, a rengeteg oceanit, mely megviharzik most előtte, szörnyű méhét megnyitja most előtte és magába gyűr kőbor hajókat, kőbor embereket...

Egy beteg, eszelős anyóka usztatja maga előtt a tengert és tágrányított szemekkel kém-leli háborgó völgyeit. Az ezerfejtű oceanit táto-gatja a száját és nyeli a palotahajókat, a melyeknek egyiken az ő fia is Amerika felé hajó-kázott. De a Balaton megdühödött... és a tenger kiakarta magát dobni a medréről. A vasas hajó csak ült a táncos vizek hátán, ve-szedelmeket legyűrve, nyögve és küzdve vitte a kivándorlókat a kenyér felé, de az ocean megbőszült, titkos karjait felfokta a magasba és torkon ragadva az ércpalotát, beledöntötte a halálos mélységbe. Az öreg parasztságosny azóta mindig látja a tengert, a félelmes víz-hegyeket, a tátongó ösvényeket, a poklos ten-gergyát, a melyen szörnyetegek lökdösik, eszik az ő fiát.

Halkan, könyes sejtelmekkel közeledjétek egy tőporódott anyóka beteg szívéhez; mit tudjátok, mi minden hányókodik abban, egy nyomorult proletár-életnek mennyi kisértete száll fel onnan... Csönd van, aluszik a tenger, az öreg parasztságosny tárnák között ödög. A fekete tenger befurja magát a fekete földbe, mord boltozatok alatt fiatal magyar parasztok verjétköznek. Szép kemény fejűkre, hengeres mellűre rászáll a szén és a testük belenő a bányába, fekete már minden. Az öreg parasz-tásosnyának nchezek a lábai és nem tud járni, de itt csoszog a lidéres tárnák útján, szapo-rán emelgeti a fejét és pislogva, kidüldölő szem-ekkel nézegeti a vad falakat, Dörmög és to-vább csoszog, csakányok döngenek, a tárnák felett büzös felhő kuszák. Az anyóka zihált, előre baktat és hivatgatja a fiát...

— Jancsi... Jancsi...

A csákányok döngnek, szuszog az élet és a bolond anyóka sikolt. A föld, mint a tenger, meglöbölja magát, bömölnek a tárnák, a fe-letek falak egymásra hagnak, összedől a banya. Az anyóka jajgat és nyugtalan kezekkel kot-or, egyre kotor; romok között keresi a máso-dik fiát...

Jönnek a korcsmából az énekes emberek, mikor nyílik az ajtó, még kurjongatnak, de a mint kilépnék és rájuk támad a haragos este, a hangjukat elvesztik, ijedten megmúlnak és a dühös viharban bucsuzkódó férfiak, asz-szonyok összefonódnak. Mennek-mendegél-nek, rogyva és keményen, a vasúthoz. Az ab-lak elé érnek, fiatalabb parasztok bekocognak az anyókához:

— Ne busoljon, nénem...
— Elhozzuk az Andrist, a Jancsit...

Ezt tréfásan és komolyan mondják, de a mosoly eltorzul az arcukon; a menyecskék ba-bonásan lökik arébb a férjüket és sirva faka-dnak. Az anyóka bambán bámul maga elé és messze az óperenciákról, idegen világokról, álmodik a tengerről, Amerikáról.

Révész Béla.

JOHN D. ROCKEFELLER MINT PROFÉTA.

1905-ben John D. ezt jósolta:
A tultermelés 7-8 millió munkást fog kiten-ni a munkából 1907 és 8 között, de azért ezen munkátlan sereg, el lesz látva az élet összes szükségleteivel.

Az első részre beteljesült, de a második nem, mert az ő jóvoltukból a munkások még eddig nem tudták ezen szükségleteket a maguk szá-mára felrakározni. Legjobbban bizonyítja ezt a napontkét éhenhalók serege.

EGYLETI HIREK.

A New Yorki I. osztály f. hó 7-én, pénteken este 7 1/2 órakor választmányi ülést tart. — A napirend fontossága megkívánja, hogy a tagok valamennyien pontosan megjelenjenek.

I. osztály titkára.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. I. o. vigalmi bizottsága felkéri mindazokat, kik a február 1-én tartott mulatságra jöveket kivitték február 8-ig (szombat) leszámolni szíveskedjenek.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. I. osztály f. hó 8-án, szombaton este 8 órakor helyiségében (516 E. 6th St.) tartja rendes havi ülését. Pontos megjelenést kér a titkár.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. II. oszt. f. hó 8-án, szombaton este 8 órakor helyiségében (404 E. 6th St.) tartja rendes havi ülését. Pontos megjelenést kér a titkár.

A St. Louisi Marx Károly Munkás Önképző Egylet 1908 február 29-én este a Concordia Club Hall-ban, 1441 Chouteau Avenue, NAGY ALARCOS BALT RENDEZ. Kezdeté 8 órakor. Belépő-díj 25 cent.

A Munkás Betegsegélyző Szövetség I. oszt. f. hó 7-én, pénteken este pontban 8 órakor helyiségében ülést tart. Fisher, titkár.

A Buffaló-i Szoc. Munk. Szerv. 1908. február 21-én, Washington születésének évforduló napján a Vámosi Hallban (Austin és Tonawanda Str. sarkán) NAGY ALARCOS BALT RENDEZ. Kezdeté este 8 órakor. Belépő díj 25 cent.

A Milwaukee-i Magyar Szoc. Önképző és Dalkör, folyó évi február hó 23-án, vasárnap, a Freie Gemeinde Hall-ban (262 4th St.) színelőadás és táncal egybekötött mulatságot rendez. Színpad kerület: A CIGÁNY. Belépő díj személynként 15 cent. Kezdeté d. u. 3 órakor.

FIGYELEM CLEVELANDI MUNKÁSOK! 1908 február 9-én, d. u. 1/23-kor St. Tim Moskovitz Hall-ban, E. 79 és Holton Ave. sarkán NÉPGYÜLÉST tartunk. A gyűlés tárgya: A munkásság helyzete és teendői. Minden munkátestestvérnk megjelenését elvárjuk, jöjjetek el és hozzatok magatokkal barátaitokat. Testvéri üdvözléssel az East-i Munkásszervezet.

A chicagói szervezet által rendezett önképző gyűlések napirendje.

Február 8-án (felolvasás) A német szocialista mozgalom fejlődése. Február 15-én Ipari fejlődés. Február 16-án Konzervativizmus, liberálisizmus, szocializmus. Február 22-én Ázsiai népgyűlés magyar rendőrségi jelenlétében. Február 29-én (felolvasás) Társadalmi alakulások. Március 7-én (felolvasás) A német szocialista mozgalom fejlődése (folytatás). Március 14-én (felolvasás) Keresztény szocializmus. Március 28-án (felolvasás) Szakszervezetek fejlődése. Április 4-én (felolvasás) Az olasz szocialista mozgalom fejlődése. Április 11-én (felolvasás) Alkoholizmus. Április 19-én Nagyobb szabású ünnepély. Bővebb felhívás után. Április 25-én (felolvasás) A belga szocialista mozgalom fejlődése.

A tisztelt közönség figyelmébe ajánljuk, hogy február hó 16-án a felolvasás vasárnap délután pont 3 órakor kezdődik. A többi dátum alatt jelzett előadások szombaton este 7 órakor kezdődnek. Február 22-én jelzett „ázsiai gyűlés“ kedélyes estével lesz egybekötve, mely a Friedman Hallban, Western és Grand Ave sarkán lesz megtartva. A többi előadások a szervezet magánhelyiségében, Fulton St. 698. szám alatt.

Az Alleghenyi, Pa. XXXI. oszt. január havi jelentése. Osztályunk jelenlegi taglétszáma 20. A munkaviszonyok nagyon rosszak. A polgári lapokra vonatkozólag, melyek a munka megkezdését kürtölték, megvetését fejezi ki a szervezet. Osztályunk 8 havi fennállása után évi zárlatának kimutatása: Bevétel \$95.09, kiadás \$66.25 (követelés Glosz Lajos volt pénztárnoktól \$6.22 és egy darab pártbélyeg 25 cent), összesen \$72.72, maradvány \$22.37 készpénz, 25 darab pártbélyeg, 24 darab pártjelvény. Az ingó vagyon még feltározva nem lett, így jelentésünkben kimarad. Január havi bevétel \$32.63, kiadás \$37.00, maradvány \$5.62, ebből megszavaztatott szervezési költségekre \$5.00, maradvány \$0.62. Az újonnan megválasztott vezetőség: titkár Molnár Ábel, pénztárnok Ebensveller István, ellenőrök Csernyai Lajos és Szervácányi Pál, könyvtárnok Nyirő Sándor, biz. férfiak Gyékis Henrik és Sisi János, levelező titkár Gyékis Henrik (803 East Street, Allegheny, Pa.), lapmegbizott Gyékis Henrik, házibizottság: Albinyi János, Szervácányi Pál, Deiman János, Gyékis H., Kmotrik Samu. Könyvtári órák minden szombat este a szövetés és a Betegsegélyző XXXIII. oszt. tagjai részére.

A vigalmi bizottság két kedélyes estét és egy bált rendezett. A rossz munkaviszonyok folytán a legtöbb elvtárs munka nélkül van, ami csökkentette szervezetünk taglétszámát, de igyekeztünk azon lesni, hogy úgy pártunk, mint pártlapunk támogatásának eleget tehesünk.

Marosy István, Gyékis Henrik, biz. férfi.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvettett East St. Louisban, Ill. (2235 Kansas Ave.), 1908. évi január hó 26-án tartott gyűlésről.

Weisz elvtárs felszólítja a jelenlévőket egy ülésvezető választására, mire Katona munkásként választotta meg.

Katona munkásként megnyitja az ülést és Weisz elvtársnak adja át a szót. Weisz elvtárs röviden megmagyarázza, hogy miért jelentünk meg tulajdonképpen és felkéri a népgyűlést, hogy nyugodtan hallgassák meg a szónokokat és kijelenti, hogy mindenki szót kap referálás vagy felvilágosítás végett. Ezután szóló ráter beszédének tárgyára és igen hűen magyarázza a magyarországi rossz viszonyok okait és ennek okozóit: egyóras fejtegetése a jelenlétet helyesléssel találkozott. Utána Kish elvtárs az amerikai jelenlegi rossz viszonyokat fejtegeti, vádolva a kapitalizmus garázdálkodását a munkássággal szemben, a csuhások és a Magyarországból kéjtudásra kényszerített sajtóalkalozók segítségével. Pámutat ezen kufárok fosztogató gyűjtéseire, a magyar haza veszélyben forgása, Magyar Vincze kiszabadítása és a szegény, szerencsétlen özvegyek és árvas segélyezése stb. címen, a mely öszszegeknél legnagyobb része saját zsebbükbe tűnik el. Továbbá rámutat egyedüli fegyverünkre, a Népakaratra s felszólítja a jelenlévőket lapunk pártolására.

A gyűlés az előadók figyelemmel kísért s a következő határozati javaslatot fogadta el: Mi, az E. St. Louis-i magyar munkások, helyesljük és pártoljuk az öntudatos munkásság eszméit és kötelességünknek tartjuk az egyedüli munkáslap, a Népakarat támogatását.

A népgyűlés megbízásából: Harangozó.

SZERVEZETEK ÉS ELVTÁRSOK FIGYELMÉBE! Értésítjük mindazon osztályokat és egyes elvtársakat, kik Somogyi Mihály szervező körökben öhajítják, hogy levelezéseiket a következő címre küldjék: január hó 25-től február hó 8-ig M. Somogyi, c/o. L. Gross, P. O. B. 385, E. Pittsburg, Pa.

NYILATKOZAT.

Mölirottak hivatalosan jelentjük, hogy a Milwaukee Sectióból kieltünk, egyszerűsített kijelentjük, hogy az S. L. P. elvi nyilatkozatát továbbra is fenntartjuk, „Jót álló tagok és kilepettek névsora“: Merdler Zoltán, Engel Lajos, Schwartz Róza, Schmitz Péter, Polcsik Mihály, Horváth Lajos, Wenninger Vince, Mayer Lajos, Marák János, Pieber Antal, Mayer Elemér, Fekete József, Lovcy Ármin, Schwartz Dávid, Polcsik Mihályné, Mayer József, Mardler Miklós, Braunfeld Sándor. — Midőn a kieltett Branch azon határozatot hozta, hogy a nyilvánosság elé vigyük az ügyet, 18 elvtárs volt jelen.

REGÉNY.

A Pénz. Irta Zola Emil. (Folytatás.) 32

És visszatért az ügynökökhöz, kik most már teljes számmal gyűltek egybe. Együtt voltak mind a hatvan és a tőzdeszabályzat ellenére már az átlagos ár mellett csináltak ügyleteket, míg a szabályszerű harangutés el nem kondult.

Pontban egy órakor megkondult a harang és Jakoby ugyanabban a pillanatban ordította dörgő hangján: — Adok Univerelle-t... Adok Univerelle-t...

Arat nem szabott és a kérdézősködést várta. Az ügynökök közelebb szorultak egymáshoz és kört képeztek a körül körül, melyen belül a földön heverő megbízó lapok tarka foltokat képeztek.

— Adok Univerelle-t! — bögött ismét Jakoby. — adok Univerelle-t...

— Mi az ára az Univerelle-nek. — kérde Mazaud, az ő vékony hangján, mely társa bögése mellett olyan volt, mint a gordonkakéséretből kihallatszó fuvolahang.

De la Roque erre a tegnapi árt indítványozta — Haromczer harmincával veszek Univerelle-t.

De nyomban ráolvasott egy másik ügynök: — Haromczer harmincötöt veszek Univerelle-t!

Ez volt a kulissza-árfolyama; ez az ajánlat mindenesetre megihisította a De la Roque által tervezett arbitraget, hogy a parquetten vegyen és a kulisszán gyorsan eladjon, az öt franknyi különbözet bezsebelése kedvéért. Az

A TÁRSADALMI FORRADALOM.

— Irta Karl Kautsky. —

VII.

II. A TÁRSADALMI FORRADALOM UTANI NAPON.

I. A feladat elhatárolása.

Mielőtt magára a jelen vizsgálódás tárgyára térnék, mindenképp előtt súlyos gyanu alól kell magam tisztáznom, melybe némelyek szemében munkám címénél fogva kerülhetnék. „A forradalmat követő napon!“ Nem bizonyítja-e ez vajjon, hogy mi „orthodox“ marxisták „alapjában csak lappangó blanquisták vagyunk, akik azt várják, hogy egy szép napon egy kézvonással magukhoz ragadjátják a társadalmi diktatúrát? És nem az utopizmus gondolkodásmódjába való visszaesés-e, ha ma oly pillanat törvényeiről elmélkedem, melyről nem is tudjuk, mikor és mily feltételek között fog bekövetkezni?

Bizonyára, ha a jelen munka címe erre utalna, úgy valóban minden ok fennforogna arra nézve, hogy a legnagyobb bizalmatlansággal fogjunk hozzá. Sietek ennél fogva kijelenteni, hogy a forradalmat történelmi folyamatnak tartom, mely rövidebb, vagy hosszabb ideig tart, oly folyamatnak, mely nehéz küzdelmek között évtizedeken át húzódnhat. Másrészt meg vagyok róla győződve, hogy nem feladatunk, hogy a jövő alakulása nézve recepteket spekuláljunk ki. Csak egy példát arra nézve, mily keveset tartok erről.

Midőn több mint tíz évvel ezelőtt a német szociáldemokrácia egy új programról vitatkozott, indítványoztatott, hogy abban oly rendszabályok követelményét vegyék fel, melyek a kapitalisztikus termelési módtól a szocializtikushoz vezető átmenetet közvetítenék. Akkor azok között voltam, a kik ily természetű követelmények felvételé ellen feleltek, mert helytelennek tartottam, hogy a pártunk már most irjunk elő egy határozott utat oly esemény tekintetében, melyet még csak nem is képzelünk, melyről csak homályos sejtelmünk lehet és a mely sok váratlan dologgal lepne meg bennünket.

De jó gondolkodást-gyakorlatnak tartom és oly eszköznek, mely a politikai világosságot és állhatatosságot növeli, ha megkíséréljük, hogy törekvésünk következményeit levonjuk s azon problémákat kidolgozzuk, melyek számunkra a politikai hatalom meghódításából származhatnak. Ez a propaganda szempontjából is értékes, mert egyszerű: azt állítják ellenfeleink, hogy győzelmi megoldhatatlan feladatok elé fog állítani bennünket, és másrésztől saját sorainkban is akadtak egyesek, kik győzelmi következményeit nem tudták elég sötéten festeni s a kik szerint a győzelem napja magával hozza már bukásunk napját is. Bizonyára fontos dolog megvizsgálni, vajjon és mily mértékben áll ez fenn.

Ha azonban ily gondolkodó munkánál határozott eredményekhez akarunk jutni, és nem a végtelenben elveszni, akkor a felmerülő problémákat legegyszerűbb formájukban kell megvizsgálni, a melyben voltaképpen valósággal sohasem fognak mutatkozni és elvonni minden lenyújtó körülménytől. Ez a tudományban szokásos eljárás, a melynek ember tudatában marad annak, hogy a tények a valóságban nem oly simán, mint az elvonásnál, az absztrakciónál. Mondottam már, hogy a társadalmi forradalom többéves folyamat; de ha legegyszerűbb alakjára akarjuk visszavezetni, abból a feltevésből kell kiindulnunk, hogy a proletáriátus egy szép napon egy csapással elnyerte az

összes korlátlan politikai hatalmat és hogy ennek használatánál egyedül osztályérdekeitől fogja magát vezéreltetni s azt a lehető legcélszerűbben fogja alkalmazni. Az első bizonyára nem fog bekövetkezni az utóbbinak sem kell teljes következetességgel beállania. Ehhez maga a proletáriátus nem eléggé zárt, nem eléggé egységes tömeg. A proletáriátus tudvalevőleg különböző rétegekre bomlik, melyek különböző fejlődésük menete hagyományai, szellemi és gazdasági fejlettségi fokuk tekintetében. De nagyon valószínű az is, hogy a proletáriátussal együtt még más társadalmilag hozzá közelálló rétegek is magasra emelkednek, a kispolgárság vagy kisparasztság részei, melyek gondolkodásmódja nem teljesen azonos a proletáriátussal; ebből a legkülönbözőbb botlások és tévedések eredhetnek: nem tehetjük mindig azt a mit tenni akarunk, s nem mindig akarjuk majd azt, amit akarunk kell. De ezen zavaró körülményektől el kell tenni tekintenünk.

Másrészt azonban ezen kutatásainknál is ismert feltevésekből kell kiindulnunk, nem vehetjük ezek alapjául az állapotok azon képét, a melyek azok a jövőben kifejlődve fognak öltetni, mert ezzel a képzeletbeli reális, alap nélküli kutatáshoz érünk. És mégis magától értetődő, hogy nem jutunk uralomra a mai viszonyok között. A forradalom maga hosszú és mélyreható küzdelmeket tételez fel, melyek mai politikai és társadalmi strukturánkat meg fogják változtatni. A politikai hatalomnak a proletáriátus által való meghódítása után tehát oly kérdések fognak felmerülni, melyekről ma még mitsem tudunk és sok azon kérdések között, melyekről ma foglalkozunk, addig meg lesz oldva. De a különböző problémák megoldására szolgáló olyan eszközök is fel fognak merülni, a melyekről ma még csak sejtelmünk sincs.

Miként a természettudós az esés törvényeit légüres térben s nem a szabad levegőben vizsgálja, úgy mi itt a győzelmes proletáriátus helyzetét azon feltételek alatt vizsgáljuk, melyek teljes tisztaságban sohasem fognak bekövetkezni, nevezetesen azon feltevés alatt, hogy már holnap, egy csapással fog egyeduralomra jutni, hogy azon eszközök, melyek feladatainak megoldása érdekében rendelkezésre állanak, a manapság adott eszközök. E mellett ily eredményekre juthatunk, melyek a jövődőlmi tények valóságos lefolyásától ép úgy különböznek, mint az esés törvényei a különböző testek valóságos esésétől. De ezen eltérések dacára is fennállanak az esés törvényei és minden egyes test esésére nézve érvényesek, s azt csak az esetben lehet megérteni, ha ezeket a törvényeket megértettük.

Igy a győzelmes proletáriátus számára is azon kilátások és akadályok, melyeket az itt megadott uton találni fogunk, valósággal is fennállnak — természetesen azon feltétel alatt, hogy helyes módszert követünk, — és azok a társadalmi forradalom küzdelmeiben meghatározó szerepet fognak játszani. És csak ez uton lehet egyáltalán eljutni tudományosan meghatározott ítéletekhez a társadalmi forradalom kilátásai tekintetében. A kinek ez az uton még bizonytalannak tetszik ahhoz, hogy jövődőlmi lehessen, annak egyszerűen hallgatnia kell, ha erről szó van és egyszerűen kijelentene, hogy a ki meg fogja érni, az majd tudni fogja, hogy alakul ki, a mi tagadhatatlanul a legbiztosabb ut. A társadalmi forradalomnak csak oly kérdései vitathatók meg, melyek az itt kijelölt uton ismerhetők fel. Minden egyéből sem egy sem más irányban nem lehet ítélet mondani.

(Folyt.köv.)

ért hát Mazaud felocsudott és Saccard hozzájárulásának bízva, kiáltotta:

— Haromczer negyvenével veszek!... Veszek Univerellel haromczer negyvenével.

— Hány darabot? — kellett Jakobynak kérdeznie.

— Háromszázat, — volt a válasz.

Mindketten néhány szót irtak jegyzőkönyveikbe. Az ügylet megvolt, a kezdő árfolyam a tegnapihoz képest tíz franknyi emelkedést mutat.

Saccard mosolyogva állt helyén. Udvara még nőtt, ez a tízfrankos emelkedés felizgatta a tőzsdét, mert hosszabb idő óta már a teljesítés napjára jóslták az ügylet bukását. Huret színelte szomorúsággal panaszkodott, hogy ő már kétezeröt százast árfolyam mellett adta el papírjait. Egyszerre valami hír kezdett terjedni és az Univerelle haromczerhuszonötig esett.

E pillanatban Jantrou, ki rövid távollét után ismét feltűnt, a fülebe sugja Saccardnak, hogy Sendorff báróné kocsijában vár lent és kérdezteti, hogy eladjon-e? A kérdés, mely épp az árnyatlanság idejére esett, ropantul elkeserítette. Durván felelt tehát:

— Hagyjon engem békében! Ha most elad, megölöm!

A tizenötfrankos hanyatlás hírének Massias futva rohant, mert észrevette, hogy nem sokára szükség lesz rá. Saccard tényleg nyugtalan-kondi kezdett a lyoni tőzsdé-távírat kérésé miatt, mert ez az előre nem látott hanyatlás esetleg óriási veszteséget okozhat. Massias nagy ügyességgel oldalba lökte őt, előrenyújtotta fülét és meg sem állva, átvette rendelését.

— Gyorsan! Nathansohn vegyen négyszáz, egész ötszázat, egy szóval annyit, a mennyi szükséges.

Mindez oly gyorsan történt, hogy egyedül Pillerault és Moser vett valamit észre; Massias után rohantak, hogy meggyőződést szerezzenek. Mióta Massias az Univerelle szolgálatában állt, nagy jelentőségre tett szert; sőt most már a saját rováására is szépsésként nyeregetett. Ő igazi kedélyességgel bámult sorsa e változásán és kijelentette, hogy a tőzsdén mégis csak elviselhető az a kutyaclet és nem kell éppen zsidónak lennie, hogy sikert lehessen elérni.

jelent, hátraszorította a tömeget és egy táviratot olvasott, melynek tartalma elragadtatni látszott őt.

— Mazaud! Mazaud! — kiáltott egy hang.

— És Flory persze megfordult erre, mintha saját neve hívására felelt volna. Jantrou volt a kíváncsi, A segéd nagy örömmel jelentette, hogy az Univerelle áremelkedéssel fog zárulni, mert a távirat jelenti, hogy a lyoni tőzsdén is így van és ott oly jelentékeny vásárlások történtek, hogy a hatás a párisi tőzsdén is érezhető lesz. Tényleg, más táviratok is érkeztek és sok ügynök kapott megbízást. Az eredmény nagy és jelentékeny volt.

— Veszek Univerellel 3040-ével ismétlé Mazaud, kétségbeesett siphangján.

— És Delaroque, kit a kereslet buzdított, őt frankkal ugrott.

— Veszek 3045-ével... Adok 3045-ével, bögött Jakoby. Kétszázat 4045-ével.

— Tartom!

— Erre Mazaud is szállni kezdett.

— Veszek 3050-ével.

— Mennyit?

— Ötszázat... Adja!

De most már oly fülükötítő lett a zaj, hogy már maguk az ügynökök sem értették meg egymást. Az utolsó percek esődületében valósággal fojtogatták egymást az emberek, mintha fenevadak csordája szorult volna négy fal közé.

Hirtelen azonban haragszó szakította félbe a zugást. Elcsendesült minden, a parketen ép úgy, mint a fizető helyeken. Csak egy kis zugás terjengett, mint mikor a kiáradt folyó lassanként visszaszorul medrébe. És az általános figyelme: közepette az utolsó árak kezdtek terjedni, az Univerelle 3060-ra emelkedett, vagyis harmincnél magasabb a tegnapiánál.

A baissesjátók bukása teljes volt, a felszámolás iszonyu pusztító hatással lesz rájuk, mert a 15-én esedékes különbözettek rengeteg öszzegetek fognak felemészteni.

Mielőtt Saccard eltávozott volna a tereméből, egy pillanatra felegyenesedett, hogy egyetlen pillantással annál jobban áttekinthesse a tömeget. Valósággal megnőtt, úgy diadalt aratott, mely óriásivá tette kicsiny személyét. A kit a sok fej közt kereshni látszott, a távollevő Gundermann volt, az a Gundermann, kit legyőzöttnek szeretett volna látni; de éltette az a tudat, hogy a sok piszkos zsidó most dicsősége tetőpontján láthatja őt.

— Nos! Mit mondtam? kiáltott Pillerault elragadtatással.

Mosér, kinek orra valósággal megnyúlt, szitkozódva rögött:

— Igen, igen, még csak a sírou tull lesz

(Folytatása következik.)

